

Situácia v Bielorusku

Uznesenie Európskeho parlamentu z 9. októbra 2008 o situácii v Bielorusku po parlamentných voľbách konaných 28. septembra 2008

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o situácii v Bielorusku, najmä na uznesenie z 22. mája 2008¹,
  - so zreteľom na vyhlásenie Komisie z 21. novembra 2006 o pripravenosti Európskej únie obnoviť vzťahy s Bieloruskom a jeho ľuďom v rámci európskej susedskej politiky,
  - so zreteľom na vyhlásenie predsedníctva Rady v mene EÚ z 26. augusta 2008 týkajúce sa prepustenia Sergeja Parsiukeviča a Andreja Kima,
  - so zreteľom na závery Rady z 15. a 16. septembra 2008 týkajúce sa Bieloruska,
  - so zreteľom na predbežné zistenia volebnej pozorovateľskej misie OBSE v Bielorusku z 29. septembra 2008,
  - so zreteľom na vyhlásenie predsedníctva Rady Európskej únie z 30. septembra 2008 o parlamentných voľbách v Bielorusku,
  - so zreteľom na článok 103 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže po tom, ako bieloruské úrady v dňoch 16. až 20. augusta 2008 prepustili politických väzňov Alexandra Kazulina, Sergeja Parsiukeviča a Andreja Kima, v Bielorusku už nie sú zadrživani iní medzinárodne uznávaní politickí väzni,
- B. keďže EÚ považuje prepustenie politických väzňov za dôležitý krok Bieloruska k osvojeniu si základných demokratických hodnôt a dodržiavaniu ľudských práv a zásady právneho štátu, pričom toto prepustenie bolo jednou z podmienok na prehodnotenie reštriktívnych opatrení uplatňovaných v súčasnosti voči niektorým bieloruským vedúcim politickým osobnostiam a na postupné obnovenie vzťahov s Bieloruskom,
- C. keďže prezident Alexander Lukašenko 10. júla 2008 verejne vyzval, aby voľby boli otvorené a demokratické, čo znovu pripomenul v televíznom vystúpení 29. augusta 2008, keď prisľúbil, že tohtoročné voľby budú bezprecedentné z hľadiska spravodlivosti,
- D. keďže EÚ videla v demokratickom priebehu a pluralistickom aspekte parlamentných volieb naplánovaných na 28. septembra 2008 ďalšiu príležitosť na to, aby Bielorusko názorne dokázalo, že má úctu k demokratickým hodnotám a európskym normám,
- E. keďže EÚ v tomto kontexte privítala vyslanie pozorovateľov OBSE/Úradu pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR), zdôraznila dôležitosť zabezpečenia bezproblémového prístupu týchto pozorovateľov ku všetkým fázam volebného procesu vrátane sčítania hlasov, ale najmä zdôraznila dôležitosť zaručenia práv opozícii, čo sa

---

¹ Prijaté texty, P6_TA(2008)0239.

týka tak práva kandidovať, ako aj prístupu k volebným monitorovacím komisiám a k médiám,

- F. keďže EÚ bola v prípade hladkého priebehu volieb pripravená na prehodnotenie reštriktívnych opatrení uplatňovaných voči bieloruským vedúcim predstaviteľom, ako aj prijať pozitívne a konkrétne opatrenia vedúce k postupnému obnoveniu stykov s Bieloruskom,
- G. keďže požiadavka Zjednotených demokratických síl Bieloruska, aby sa vláda zapojila do otvoreného dialógu o volebnom procese, zostala bez povšimnutia; keďže opoziční kandidáti vyjadrili obavy o spravodlivosť volebného procesu podporené nedôverou voči procesu hlasovania a voči očakávanému spôsobu sčítania hlasov,
- H. keďže volebná pozorovateľská misia OBSE v predbežnom vyhlásení dospela k záveru, že hoci došlo k určitým zlepšeniam, parlamentné voľby z 28. septembra 2008 sa uskutočnili v prísne kontrolovanom prostredí s takmer neviditeľnou kampaňou a vyznačovali sa nedostatkom transparentnosti pri sčítavaní hlasov a spracúvaní výsledkov z rôznych volebných miestností, a v konečnom dôsledku nespĺnili medzinárodne uznávané demokratické normy,
- I. keďže opozícia, ktorá nezískala ani jedno zo 110 kresiel, označila voľby za frašku, pričom vyjadrila obavy, že „flirt“ prezidenta Lukašenka s demokraciou sa skončil, a vyzvala EÚ a USA, aby neuznali výsledky týchto volieb,
- J. keďže predsedníčka Bieloruskej ústrednej volebnej komisie Lýdia Jarmošynová vyhlásila voľby za „slobodné a spravodlivé“,
- K. keďže na záver volebného dňa v Minsku protestovalo asi 800 prívržencov opozície,
  - 1. vyjadruje uspokojenie s prepustením politických väzňov Alexandra Kazulina, Sergeja Parsiukeviča a Andreja Kima; očakáva však, že sa im priznajú všetky občianske práva, ktoré ústava Bieloruskej republiky zaručuje všetkým bieloruským občanom;
  - 2. vyjadruje ľútosť nad tým, že nedošlo k výraznému pokroku v demokratickom vývoji Bieloruska, ktorý EÚ očakávala v záujme bieloruského ľudu, a že napriek určitým zlepšeniam parlamentné voľby v Bielorusku z 28. septembra 2008 nakoniec nespĺnili medzinárodné normy;
  - 3. je presvedčený, že demokratická legitímnosť parlamentu zvoleného v Bielorusku je sporná;
  - 4. vyjadruje obavy nad tým, ministerstvo vnútra označilo demonštráciu z 28. septembra 2008 v Minsku organizovanú opozíciou za hrubé porušenie verejného poriadku, ako aj nad správami, že informácie o demonštrácii sa postúpia generálnej prokuratúre na právne zhodnotenie; vyzýva bieloruské úrady, aby dodržiavali základné práva, ktorými sú sloboda zhromažďovania a sloboda prejavu, ako sú definované v bieloruskej ústave;
  - 5. poukazuje na to, že EÚ vzala na vedomie nedávne prepustenie niektorých demokratických opozičných aktivistov a na prechovávanú nádej na zlepšenia pri organizovaní volieb, ale opätovný neúspech pri organizovaní slobodných a spravodlivých volieb bude ďalším nezdarom Bieloruska a zostane vážnym problémom pre vzťahy

Bieloruska s EÚ;

6. vyzýva bieloruskú vládu, aby potvrdila svoje vyhlásenie o ochote zlepšiť spoluprácu s EÚ a vytvoríť priaznivejšie podmienky na začatie rozhovorov medzi EÚ a Bieloruskom;
7. vyzýva v tejto súvislosti vládu Bieloruska, aby v budúcnosti zorganizovala skutočne demokratické voľby v súlade s medzinárodnými demokratickými normami tým, že zavedie určité zmeny do volebnej legislatívy a praxe, napríklad:
  - a) vytvorí spravodlivé podmienky a príležitosti na to, aby všetci kandidáti mohli viesť skutočnú volebnú kampaň,
  - b) zabezpečí, aby všetky strany, ktoré sa zúčastňujú na voľbách, mali zástupcov na všetkých úrovniach volebných komisií, a najmä na úrovni obvodných volebných komisií,
  - c) zabezpečí, aby sčítanie hlasov vylúčilo všetky pochybnosti o možnosti podvodov v tomto procese,
  - d) zruší predbežné hlasovanie alebo aspoň zabezpečí, aby sa skôr odovzdané hlasy sčítavali oddelene od normálne odovzdaných hlasov a aby sa výsledky predbežného hlasovania zaznamenávali v osobitných volebných protokoloch;
8. naliehavo vyzýva bieloruskú vládu, aby rešpektovala ľudské práva tým, že:
  - a) uskutoční potrebné zmeny v bieloruskom trestnom poriadku vypustením článkov 193, 367, 368 a 369 ods. 1, z ktorých niektoré, najmä článok 193, často uvádza organizácia Amnesty International a ktoré sa často zneužívajú ako prostriedok represie,
  - b) sa zdrží hrozieb trestným stíhaním vrátane stíhania za vyhýbanie sa vojenskej službe v Bielorusku proti študentom, ktorí boli vylúčení z univerzít za ich občianske postoje, a preto museli pokračovať v štúdiu v zahraničí,
  - c) odstráni všetky prekážky, ktoré bránia riadnej registrácii mimovládnych organizácií v Bielorusku,
  - d) zlepši zaobchádzanie s národnostnými menšinami a úctu k nim vrátane uznania legitímne zvoleného orgánu Združenia Poliakov v Bielorusku, na čele ktorého stojí Angelika Borysová, kultúry, kostolov, vzdelávacieho systému a historického a materiálneho dedičstva,

v záujme skončenia dobrovoľnej izolácie krajiny od zvyšku Európy a výrazného zlepšenia vzťahov medzi EÚ a Bieloruskom;
9. pripomína, že EÚ vyhlásila 21. novembra 2006 pripravenosť obnoviť svoje vzťahy s Bieloruskom a jeho ľuďom v rámci európskej susedskej politiky, len čo bieloruská vláda názorne dokáže, že má úctu k demokratickým hodnotám a základným právam bieloruských občanov;
10. vyzýva Radu a Komisiu, aby pokračovali v dialógu s Bieloruskom a aby navrhli politiku voči tejto krajine, ktorá ma vychádzať zo striktnej pozitívnej podmienenosti založenej na

postupnom prístupe, ktorá má mať k dispozícii kritériá, harmonogramy, doložku o revízii a primerané finančné prostriedky;

11. vyzýva Radu a Komisiu, aby posúdili selektívnu revíziu a možné zrušenie existujúcich reštriktívnych opatrení vzhľadom na zabezpečenie výhod pre radových občanov a na podporu rozvoja slobodnej spoločnosti;
12. vyzýva Radu a Komisiu, aby nezrušili zákaz udeľovania víz osobám, ktoré sa priamo podieľajú na porušovaní demokratických volebných noriem a ľudských práv; žiada posúdenie čiastočného pozastavenia tohto postihu pre ostatných oficiálnych predstaviteľov na šesť mesiacov pod podmienkou, že v tomto období sa reštriktívny zákon o masmédiách schválený koncom júna 2008 zmení ešte pred tým, než sa začne naplno vykonávať;
13. vyzýva Radu a Komisiu, aby prijali ďalšie opatrenia na zjednodušenie a liberalizáciu postupov udeľovania víz pre bieloruských občanov, pretože tento krok je mimoriadne dôležitý z hľadiska naplnenia hlavného cieľa politiky EÚ voči Bielorusku, a to zjednodušenia a zintenzívnenia medziľudských kontaktov a demokratizácie tejto krajiny; v tejto súvislosti ich naliehavo vyzýva, aby posúdili možnosti na zníženie poplatkov za víze pre bieloruských občanov, ktorí vstupujú do schengenského priestoru, čo je jediným spôsobom na zastavenie čoraz väčšej izolácie Bieloruska a jeho občanov; vyzýva bieloruské úrady, aby skončili s praxou udeľovania výjazdných víz vlastným občanom, najmä deťom a študentom;
14. žiada Radu a Komisiu, aby posúdili selektívne uplatňovanie nástroja európskej susedskej politiky¹ a európskeho nástroja na ochranu ľudských práv a demokracie² v prípade Bieloruska rozšírením podpory občianskej spoločnosti v Bielorusku a najmä, aby zvýšili finančnú pomoc nezávislým médiám, mimovládny organizáciám a bieloruským študentom študujúcim v zahraničí; víta finančnú podporu, ktorú Komisia udelila Európskej humanitnej univerzite vo Vilniuse v Litve; vyzýva Radu a Komisiu, aby požadovali od bieloruskej vlády, aby na znak dobrej vôle a pozitívnych zmien umožnila legálny návrat Európskej humanitnej univerzity z exilu vo Vilniuse do Bieloruska a vytvorila vhodné podmienky na jej budúci rozvoj v Minsku; vyzýva Radu a Komisiu, aby poskytli finančnú pomoc nezávislému bieloruskému televíznemu kanálu Belsat;
15. vyzýva Radu a Komisiu, aby posúdili opatrenia na zlepšenie podnikateľského prostredia, obchodu, podmienok investovania a dopravnej infraštruktúry a cezhraničnej spolupráce medzi EÚ a Bieloruskom, čím by sa prispelo k blahobytu a prosperite bieloruských občanov a v tejto súvislosti aj k ich schopnosti komunikovať s EÚ a slobodne do nej cestovať;
16. vyslovuje poľutovanie nad rozhodnutím bieloruských úradov, ktoré v posledných rokoch opakovane zamietali udeľovať vstupné víza poslancom Európskeho parlamentu a poslancom národných parlamentov; vyzýva bieloruské úrady, aby nekládli poslancom Európskeho parlamentu prekážky pri návšteve tejto krajiny;
17. víta vôľu bieloruského národa na zachovanie nezávislosti a územnej celistvosti krajiny;

---

¹ Ú. v. EÚ L 310, 9.11.2006, s. 1.

² Ú. v. EÚ L 386, 29.12.2006, s. 1.

18. víta postoj bieloruských úradov, ktorý doteraz zaujímajú napriek obrovskému tlaku, že neuznajú nezávislosť jednostranne vyhlásenú Južným Osetskom a Abcházskom;
19. odsudzuje skutočnosť, že Bielorusko je jedinou krajinou v Európe, v ktorej sa doteraz uplatňuje trest smrti, čo je v rozpore s európskymi hodnotami;
20. poveruje svojho predsedu, aby toto uznesenie postúpil Rade, Komisii, parlamentom a vládam členských štátov, generálnemu tajomníkovi OSN, parlamentným zhromaždeniam OBSE a Rady Európy, sekretariátu Spoločenstva nezávislých štátov a parlamentu a vláde Bieloruska.